

Beit Midrash of Teaneck

פסולי כהונה ובירור מעמד כהנים Pesulei Kehuna and Kohen Status Determinations

Rav Michael Zylberman

For dedication opportunities, please speak to Mr. Robert Friedman or contact him at rfried57@gmail.com

:Preparation of this guided source sheet was coordinated by

Yeshiva University
CENTER FOR THE JEWISH FUTURE

The Beit Midrash of Teaneck
Pesulei Kehuna and Kohen Status Determinations
Rabbi Michael Zylberman

Goals: To understand what are the grounds for proving or disproving kehuna status? When may a Beis Din rule that an individual presumed to be a Kohen may not be a Kohen? What evidence is necessary to prove kehuna?

1. שולחן ערוך אבן העזר ו:א

כהן אסור מן התורה בגרושה, זונה וחללה, ואסור בחלוצה מדרבנן. לפיכך אם עבר ונשא ספק חלוצה, אין צריך להוציא. אבל גרושה, אפילו אינה אלא ספק גרושה, צריך להוציא בין שנתגרשה מן האירוסין בין שנתגרשה מן הנשואין. ואפילו ריח גט פוסל בכהונה וכופין אותו להוציא. והיכי דמי ריח גט, כגון שאמר לה: הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, ואע"פ שלא הותרה בזה הגט, נפסלה לכהונה. ואפילו לא נתגרשה רק משום קול קידושין בעלמא, אע"פ שהוא ברור שאין ממש באותן קידושין ואין נותנין גט רק מכח חומרא בעלמא, אפילו הכי פסולה לכהונה (תשובת הרשב"א סימן תק"נ). אבל אם נתן לה גט על תנאי ולא נתקיים התנאי, אינו כלום ואינו פוסל. ורשאי הכהן לכתחלה לגרש על תנאי.

A Kohen is Biblically forbidden to a divorcee, a zonah, or a chalalah and must divorce such a woman, even in a case of safek. A woman who had chalitzah performed on her is Rabbinically forbidden to a Kohen and if the Kohen married such a woman, ex post facto, they need not get divorced.

2. שולחן ערוך ו:ח

אי זו היא זונה, כל שאינה בת ישראל, או בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה לינשא לו איסור השוה לכל, או שנבעלה לחלל אף על פי שהיא מותרת לינשא לו...

A zonah is a woman who either is not Jewish or is Jewish but either had relations with someone forbidden to everyone or to a chalal.

3. שו"ת מלמד להועיל ג:ט

שאלה: נערה שבא עליה בחור כהן ונתעברה ממנו, וקודם שהוכר העובר נישאת לבחור אחר וזה מצא פתח פתוח וגם הרופא אמר לו שכבר היא מעוברת, ואח"כ הודית שהיא מעוברת מאותו בחור הכהן, ונשתלחה לביתה מבעלה, וע"י ערכאות נתפרדה החבילה שהכריעו שלא היו קידושין מעולם, ואחר הפירוד ילדה זכר, ועכשיו רוצה הבחור הראשון הכהן לנושאה, ואביה פורש ידיו להיות לו לאביעזר להתיר בתו לאותו הכהן ולאסוף חרפה ממשפחתו ומשם הילד שאין לו אב, ויש חשש פיקוח נפש.

A young lady had relations with a Kohen and became pregnant. Before she became visibly pregnant, she married another male. When it became clear she already had relations and was pregnant, she was dismissed from her husband and now wants to marry the original Kohen.

תשובה: איני יודע מה זו שאלה, דזה פשיטא דהאשה צריכה גט מבעלה, ואינה יוצאת בלא גט מחמת שהיו קידושי טעות, דבסי' ס"ח סעי' ט' (ע' בית שמואל ובית מאיר שם) מוכח דבכנסה בחזקת בתולה ונמציות/ונמצאת/ בעולה לשי' הרמב"ם אם רוצה לקיימה א"צ לקדשה מחדש וא"כ הוי קידושי ודאי ואף לשי' התוס' דצריך לקדשה מחדש מ"מ הוא רק מחמת ספק ומ"מ צריכה גם גט מספק, דלא גרע מקידוש סתם ונמצאו בה מומין דקיי"ל כרבא דהוי ספק מקודשת עיין סי' ל"ט סעיף ה' וע' שו"ת עין יצחק סי' ס"ז וס"ח מזה. ואין לומר דכאן גרע משום דהכשילתו ג"כ שנשא מעוברת חבירו ועבר על איסור דרבנן, זה אינו חדא דאפילו הכשילתו באיסור דאורייתא כגון גרושה שהטעה את הכהן ואמרה אלמנה אני הכריע בנובי"ת סי' נ' דהוי עכ"פ קידושי ספק, ועוד דמעוברת חבירו הוי קידושין יותר, דהא יכול להמתין שלא לבעול אותה עד שיגמרו שתי שנים אחר הלידה, ויפרוש ממנה עד אותה הזמן, עיין סי' י"ג סעיף ו', וכיון שכן פשיטא דצריכה גט ואסורה לכהן או משום גרושה ודאית לדעת הרמב"ם או משום ספק גרושה לדעת התוס', ומ"ש שיש חשש פיקוח נפש, לא ידענא מאי פיקוח נפש הוא כאן, אי דינ לחוש דהנערה או אביה לא יוכלו לסבול הבושה ויאבדו עצמם לדעת ח"ו, מעולם לא שמענו פקוח נפש כזה. וחייב על הרב להזהיר אותם שלא יסיפו פשע לבעט ביסורי השם, ואדרבה יחזרו בתשובה, והשם רחמיו מרובים וישלח להם ישועה, כי הולד כשר, ואם האשה תקבל גט מבעלה יכולה להנשא לישראל ולא לכהן. ואין לומר דיתירו לכהן לקדש אותה כדי שלא ישאנה בלא קידושין, חדא דכבר כתבנו בשם נובי"ת סי' כ"ז דיותר יש איסור ע"י קידושין משלא ע"י קידושין, ועוד אין אנו חוטאין לסדר קידושי איסור לפושעים כדי שלא יעשו איסור חמור יותר, ע' שו"ת מהר"י אסאד סי' ק"מ בחאה"ע.

אמנם אם אביה רוצה להסיר חרפה מעל הילד יש להתיר שישא הבחור הכהן את האשה בציווילעהע וישים שמו על הילד בערכאות כדי שיקרא הילד על שמו, אך לא יתיחד כלל עם האשה, ובמשך הזמן יגרום בערכאות שיתפרד החבילה, והקידושין בציווילעהע יש להתיר לכהן עם אשה זאת חדא דאפשר דהקידושין אינן חלין כלל (דלהרמב"ם הוי א"א) ועוד דלכמה דיעות קידושין בלא ביאה אינן אסורין, ע' פ"ת סי' ו' ס"ק א', ועוד דמצד הדין קידושי ציווילעהע (civil) אינן קידושין כלל. אולם מפני שיש לחוש שיוולד מזה חילול השם דנראה כאלו אנו מתנהגים ברמאות עם הערכאות ואנו מתירין לגרום שיעשו קידושין רק למראית עין. ע"כ כל רב לא ישיא עצה כזו. ולענין קידושי טעות אם האיש סריס עיין עין יצחק סי' כ"ד.

There is a disagreement in a case where a man married a woman assuming she never had relations and it turns out she had relations. The Rambam believes it is a valid marriage and the woman needs a get. Tosafos thinks the marriage is valid m'safek and therefore, she would need a get m'safek. Thus, in our case, since the woman needs a get, either definitively according to the Rambam or m'safek according to Tosafos, she cannot subsequently marry a Kohen.

To avoid embarrassment for the child, one could theoretically advise the woman to civilly marry the Kohen and then get civilly divorced. Civil marriage is not halachically valid but it would give the appearance that the child has a father. However, because this advice looks like we are manipulating the civil court system and may cause a Chillul Hashem, we cannot take this course of action.

4. רי"ף יבמות טו:

והלכתא עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר בין בפנויה בין באשת איש: ואיכא מרבוואתא דמסיימי בה דהאי דאמרינן הולד כשר הנ"מ לישראל אבל לכהונה הולד פגום דאי ברתא היא אסורה לכהן מדאמרינן מיקמי האי פיסקא וכולהו [דף מ"ה ע"א] אמוראי דמכשרי מודו שהולד פגום לכהונה ק"ו מאלמנה ומה אלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום... והלכתא עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ולא מסיימי

שהולד פגום ואנן מספקא לן אי הוי פגום אי לא מדחזינן לגמרא בתר שקלא וטריא דפסק והלכתא עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ולא אמר והלכתא הולד פגום

The Gemara says that the child of relations between a non-Jew or an eved and a Jewish woman is allowed to marry Jews. However, some think (if the child is female), she may not marry a Kohen. I am not sure.

Q What principles underlie the Rif's doubt?

5. רמב"ם איסורי ביאה טוג

עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר בין פנויה בין באשת איש בין באונס בין ברצון, עכו"ם ועבד הבאים על הממזרת הולד ממזר, וממזר הבא על העכו"ם הולד עכו"ם, נתגייר הרי הוא כשר כשאר גרים, ואם בא על השפחה הולד עבד, שחררו הולד כשר כשאר עבדים משוחררין ומותר בבת ישראל.

The child of relations between a non-Jew or an eved and a Jewish woman allowed to marry any Jew. The child of relations between a non-Jew or an eved and a female mamzeres is a mamzer (or mamzeres, depending on the child's gender). The child of relations between a mamzer and a non-Jewish woman is not Jewish and if he or she converts, he or she can marry a non-Kohen, like any convert.

6. שו"ע אבן העזר דיט

עובדי כוכבים ועבד שבאו על הממזרת, הולד ממזר. ואם באו על בת ישראל, בין פנויה בין אשת איש, הולד כשר, ופגום לכהונה.

The child of relations between a non-Jew and a female mamzeres is a mamzer (or mamzeres, depending on the child's gender). The child of relations between a non-Jew and a Jewish woman may marry a non-Kohen but not a Kohen.

Q What principle is the שולחן ערוך working with? How, if at all, is this consistent with previously cited sources?

7. בית שמואל שם ס"ק ב

אלא שפגום. הרי"ף מסופק בזה אם הם פגומים לכהונה והרמב"ם כתב דהם כשרים אלא הרא"ש כתב דהם פגומים לכהונה מק"ו כ"ג הבא על האלמנה שבנה פגום אע"פ שאין איסור שוה בכל ק"ו אם בא א' מאלו קודם שנתגיירו על בת ישראל שהולד פגום לכהונה ולפסק הלכה נראה לכאורה בדיעבד אין מוציאים אם נשאת לכהן דהא לרמב"ם כשר וכן להרי"ף ורמב"ן אין מוציאים ועיין תשו' מהרש"ל סי' י"ז ועיין סס"ז:

This is a machlokes. I believe that if this woman marries a Kohen, ex post facto, we do not force them .to divorce

בענין אחד שנשא נכרית וחזר בתשובה, ואמר לו אביו שאינו שומר תורה, שהוא כהן. י"ד שבט תשל"ח מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר ברוך ליזעראווסקי שליט"א, שלום וברכה לעולם. הנה בדבר אחד שנעשה בעל תשובה אחרי שכבר נשא נכרית ע"י השפעת חברי חב"ד והוא ממשפחה הבאה מזולאטאפאלא בשנת /עשרים ושלוש/ ולא היה להם שום ידיעה בתורה ויהדות, וכנראה שכיון שאביו לא ידע כלום, גם זקנו שבא מזולאטאפאלא בשנת /עשרים ושלוש/ שמשלו שם כבר הקאמוניסטן /הקומוניסטים/ זה חמש שנים ונספחו להם גם ברצון לענין הרשעות, אף לענין בין אדם לחברו וכ"ש לענין כפירה בהשי"ת ובתורתו, ומכיון שלא חנך את בנו אף במקצת הדברים הוא עצמו ודאי היה מהם ובא כבר רשע גמור לכאן, וא"כ אין לו שום נאמנות לומר שהוא כהן, ובפרט שהוא לא שמע זה מזקנו שאולי לכל הפחות למד בחדר קודם ששלטו הקאמוניסטן אף שבערי אוקריינא היו שם הרבה חפשים עוד מזמן שנת הרביעית והחמישית למאה זו למספר האומות שהיה זה בשנות תרס"ד תרס"ה, מ"מ ודאי ידעו קצת אף שנאמנות לא היה להם, בפרט כשבאו למדינה זו, ולכן כיון שיש לו כבר בת ממנה אין להוציאה ממנו. ואף שאם לא נתגיירה אשתו פעם שניה אצל רב חרדי אין גרותה כלום והבת שנולדה אינה מתייחסת לו, מ"מ ודאי יש לחוש שיחזור לסורו, ובשביל חשש שבא מאנשים רשעים שאינם נאמנים כלל אין לאוסרם כל זמן שאין לנו ידיעה מאיש כשר, ואף לחוש לכתחלה מסופקני טובא כי הוא להוציא מרובא דרובא דאינם כהנים וזה נראה לע"ד הלכה למעשה, שודאי לא שייך לעשות עוד חקירה ודרישה, מאחר שהוא בעיר קאבא שאין שם ריבוי יהודים והוא דבר שאין שייך שידעו אלא זקנים מעיר ההוא דוקא שיותר משמע שליכא. ולכן צריך לגיירה גרות כדין אצל רבנים יראים ויודעי דיני גרות וגם את הבת יטבילו בכח זכות ע"פ ב"ד וישאנה אח"כ בחו"ק כדין, וגם בשאלות כאלו אירע שכבר נשאו הוריהם לנשים פסולות לכהונה כשעברו הרבה דורות. ובדבר האשה שהודיע לי הרב דמקום שהיא גרה שם ששמה דבורה בשא ושמה באנגלית דעוורא בת שבתי דמתקרי שעפסל, הנה שנית וכתבתי המכונה שעפסל משום ששבתי הוא שם קדש. גם הוספתי בשם האשה דמתקריא דעבי שכן מכירין אותה בכאן מקום הכתיבה וכתבתי אחר שם דעוורא שהוא מקום הנתינה שהוא עיקר. ידידו, משה פיינשטיין

Ex post facto, if a father abandoned Torah, or was raised non-Orthodox, we need not believe him if he says he is a Kohen to force his son to divorce someone whom a Kohen may not marry. I am very uncertain however if this marriage would be permitted initially or only in an ex post facto manner.

שאלה ותשובה מכבוד הרבנים הגאונים חברי בית הדין בתל אביב. שאלה הבחורה א' ז' באה להרשם לנישואין עם הבחור י' ש' שניהם מעיר טהראן, איראן. אמה של הבחורה אומרת שאביה של הבחורה הוא גוי, אבל היא יהודיה. הבחור אמר מתחלה שהוא כהן, שכן שמע מאביו. לשאלת ביה"ד לאביו של הבחור, השיב, אמנם בפרס קראו לו כהן, אך באמת איננו יודע אם הוא כהן, כי מעולם לא הלך לבית הכנסת, חוץ מיום הכפורים, וגם אז לא נשא כפיו עם הכהנים, אך פה בארץ ישראל לא נקרא כהן מעולם, לשאלה נוספת של ביה"ד, השיב, שלא עשה פדיון הבן לבנו הבכור, כי באיראן לא עושים שום דבר לבן חוץ מברית מילה, ועכ"פ הוא לא יודע כלל אם אביו היה כהן. עד אחד מעדת הפרסים בשם ק' ה' העיד, שהוא מכיר את ההורים מאיראן, ויודע הוא שאינם כהנים, אלא שבאיראן נתנו לו שם כהן בתור תאר כבוד, כי הסבא שלו היה מחשובי העדה. הבחור חוזר ואומר שאיננו כהן, ודורש שביה"ד יתן הוראה לאפשר לו להתחתן עם הבחורה הנ"ל שהיא כבר בהריון ממנו בחדש הרביעי, אחרת יהיה נאלץ ללכת ולהתאסלם אצל הקאדי של הערבים.

A Jewish male wishes to marry a Jewish female whom her mother says came from her and a non-Jewish father. However, the Jewish male thinks, based on what he heard from his father, that he is a Kohen. However, further investigation reveals that the father was not necessarily religious and never performed Birkas Kohanim. Additionally, an elder who knows the family says the family was not Kohanim but received the title as a sign of respect.

ביה"ד החליט ביום ד' טבת תשמ"ג בזו הלשון: "לאור זה שהמבקש הצהיר כעת שאינו כהן, וטוען בפנינו כי מה שאמר מקודם שהוא כהן אינו אלא טעות, וגם אביו אינו יודע בטיב כהונה כלל, ושמענו שבערי איראן הדבר מצוי שיש רבים שמחזיקים עצמם לכהנים אף שאינם כהנים כלל. ולכן יש לצרף בנ"ד את דברי מהרשד"ם המובא בבאר היטב (סי' ו סק"ב) שהכהנים בזמן הזה ספק כהנים הם. וכ"כ השבות יעקב (סי' צג). ועוד שגם בענין הבחורה אין לנו עדות ברורה שהיא בת גוי, אלא מפי אמה, ופגימתה לכהונה אינה ברורה. ע' באה"ע (סי' ד סעיף כו), בדין האומרת שהיא מעוברת ממזר שאינה נאמנת. והואיל והבחורה כבר מעוברת מהבחור הנ"ל, לכן אנו רואים מצב זה כמו בדיעבד שלדעת החלקת מחוקק והבית שמואל אם נישאת לא תצא, ולכן יש להתירם להנשא זל"ז. ובתנאי שיסכים עמנו כבוד מרן הראשון לציון הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף שליט"א הרב הראשי לישראל".

The Beis Din allowed the marriage on a number of grounds. First, it is very unclear if the father is really a Kohen. Second, the Maharshdam believes no Kohen today is certainly a Kohen. Third, we do not have certain evidence that the female's father was a non-Jew. Since the woman already is pregnant from the man, even though they are not yet married, this has the status of ex post facto. As such, if Rav Ovadia Yosef agrees, we will allow them to marry.

Q Is this point that since she is pregnant, the case is ex post facto, universally accepted?

וזו תשובתי אליהם.

א) עיינתי בכל החומר שבתיק, ובהחלטת חברי בית הדין שליט"א, שהעלו בכחא דהיתרא להתיר נישואי המבקשים הנ"ל זל"ז, ואף ידי תכון עמם, מטעם שיש בנ"ד ספק ספיקא להקל, שמא אינו כהן, ושמא הלכה כדעת הרמב"ם שסובר שאין הבת פגומה לכהונה, וכמ"ש מרן הבית יוסף אה"ע (ר"ס ד) בדעת הרמב"ם. וכ"כ הריטב"א בחידושו לקידושין (סז ב) בשם רבו, שהבת כשרה אף לכהונה. וכן הסכים הנימוקי יוסף. והמאירי כתב שכן דעת גדולי האחרונים, אך הרי"ף מסופק בדבר. ובברכי יוסף (סי' ד ס"ק יט) כתב, שהנימוקי יוסף והרמ"א בתשובה (סי' ט), והרב בנימין זאב, כתבו, שדעת הרי"ף שהבת כשרה לכהונה. והברכי יוסף שם הביא בשם הגאון מהר"ש הבדלה בתשובה שבס' אורים גדולים (דף מ), ובשם מהר"ן שפירא, שהקשו על הנימוקי יוסף, שהרי מבואר לפנינו בדברי הרי"ף דמספקא ליה. וכן הקשה הכנה"ג. ע"ש. וצ"ל שלפני הנימוקי יוסף ודעמיה היתה נוסחא אחרת בדברי הרי"ף. ומעתה בנ"ד יש ספק ספיקא להקל, שמא הבחור אינו כהן כלל, ואת"ל שהוא כהן שמא הבחורה אינה פגומה כלל. ואע"פ שמרן הש"ע (בסימן ד' סעיף ה' וסעיף יט, ובסימן ז' סעיף יז) פסק כדעת הרא"ש שהבת פגומה לכהונה. ידועה הסכמת האחרונים דעבדינן ספק ספיקא אף נגד דעת מרן, וכמ"ש מרן החיד"א במחזיק ברכה יו"ד (סי' מב אות נ), וכ"כ הגאון רבי יוסף חיים בספר רב ברכות (מערכת ס' דף קכב ע"ב). ובשו"ת רב פעלים (ח"ב חיו"ד סי' ז, וה"ג חיו"ד סי' ט, וה"ד חיו"ד סי' ה). וכ"כ הגאון רבי יצחק אבולעפיא בשו"ת פני יצחק (ח"א חיו"ד סי' ט דל"ט ע"ד, ובח"ב דכ"ח ע"ג, ובח"ה דקס"ב ע"ד). וכ"כ בשו"ת משנת ר' אליעזר די טולידו ח"ב (חיו"ד סי' י). ובספר טהרת המים בשירי טהרה (מע'

ס אות ז). ובשו"ת שערי עזרה טראב (חיו"ד סי' ב) ובשו"ת מילי דעזרא (חיו"ד סי' טז). ועוד. ולפ"ז שפיר י"ל בנ"ד ע"פ הספק ספיקא הנ"ל שרשאים להנשא זל"ז...

I agree. Assuming that the bride's father is a non-Jew, even though the Shulchan Aruch poskins the child may not marry a Kohen, this is a dispute and has the status of safek. Since it is a safek if the father is a Kohen and even if he is a Kohen, it is a safek if she cannot marry him, we can permit them to marry.

10. שו"ע אבן העזר ג:א

מי שבא בזמן הזה ואמר: כהן אני, אינו נאמן. ואין מעלין אותו לכהונה על פי עצמו, ולא יקרא בתורה ראשון ולא ישא את כפיו. הגה: וי"א דנאמן לקרות בתורה ראשון ולישא את כפיו בזמן הזה, שאין לנו תרומה דאורייתא שנחוש שמא יעלו אותו לתרומה (ב"י בשם הרמ"ך). וכן נוהגין האידנא בכל מקום שאין נוהגין בתרומה בזמן הזה וליכא למיחש למידי...

A person is not believed to say he is a Kohen, neither to say Birkas Kohanim, nor to have the first Torah reading.

Note: There are those who say that he is believed since we are not discussing Biblical Terumah. This is our custom.

Q What is the dispute between the Shulchan Aruch and the Rama?

11. ב"ש ס"ק ז

...וכהן שנשא גרושה ואומר דאינו כהן אינו נאמן וכופין לגרש אות' ועיין בלבוש:

A Kohen who marries a divorcee is not believed to say he is not a Kohen and if possible, we force them to divorce.

Q Why is a person, in the last source, believed to say he is a Kohen, but not believed here to say he is not a Kohen?